

AZERBAIJAN COP29

Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili 2024

Paytaxtın "yaşıl ada"si

Sirli quyu, neft milyonçusundan qalan ev, 10 mindən çox bitki...

◆ Bakı COP29-a hazırlaşır

COP29 ərəfəsində paytaxt Bakıda abadlıq işləri böyük vüsət alıb. Görülən geniş yaşıllaşdırma işləri həm də paytaxtm "yaşıl üvan"larının sayını artırmaqdadır.

Artıq Bakının hər tərəfində, xüsusən yaşayış massivləri ərazi-lərində sakinlərin istirahəti, asudo vaxtlarını səmərəli keçirməsi üçün yeni parklar salınır, əvvəlkilər isə bərpa olunaraq müasirşən Bakıya uyğun yeni görkəm alır. Belə məkanlarından biri Xəzər rayonunun Mərdəkan qəsəbəsində şəhərdən 40 kilometr, dəniz sahilindən isə 3,2 kilometr məsafədə yerləşən və Bakının "yaşıl üvan"larından sayılan 12 hektara yaxın əraziyə malik Dendrologiya Bağıdır...

1895-1920-ci illerde neft milyonçusu, xeyriyyəçi Murtuza Muxtarovun şəxsi bağı olan bu ərazi 1925-ci ildə dövlət mülkiyyətinə keçərək müxtəlif illərdə Ümumittifaq Tətbiqi Botanika Institutunun təcrübə bazası, Ümumittifaq Bitkilər İnstitutu, Subtropik bitkilərin təcrübə stansiyası, E.T.Bağlılıq, Üzümçülüklük və Subtropik bitkilər İnstitutunun təcrübə bazası kimi və Səhiyyə Nazirliyinin nozdində fealiyyət göstərib. 1966-1996-ci illərdə Azərbaycan Elmlər Akademiyası Nəbatat İnstitutunun elmi strukturuna daxil edilib. 1996-ci il-dən isə Mərdəkan Dendrərisi Biologiya Elmləri bölməsinə təbə edilərək hüquqi status qazanıb. 2014-cü ildən Dendrologiya İnstitutu adına layiq görülen müəssisə Nazirlər Kabinetinin 7 yanvar 2022-ci il tarixli qərarı ilə "Dendrologiya Bağı" Publik Hüquqi Şəxso çevrilib.

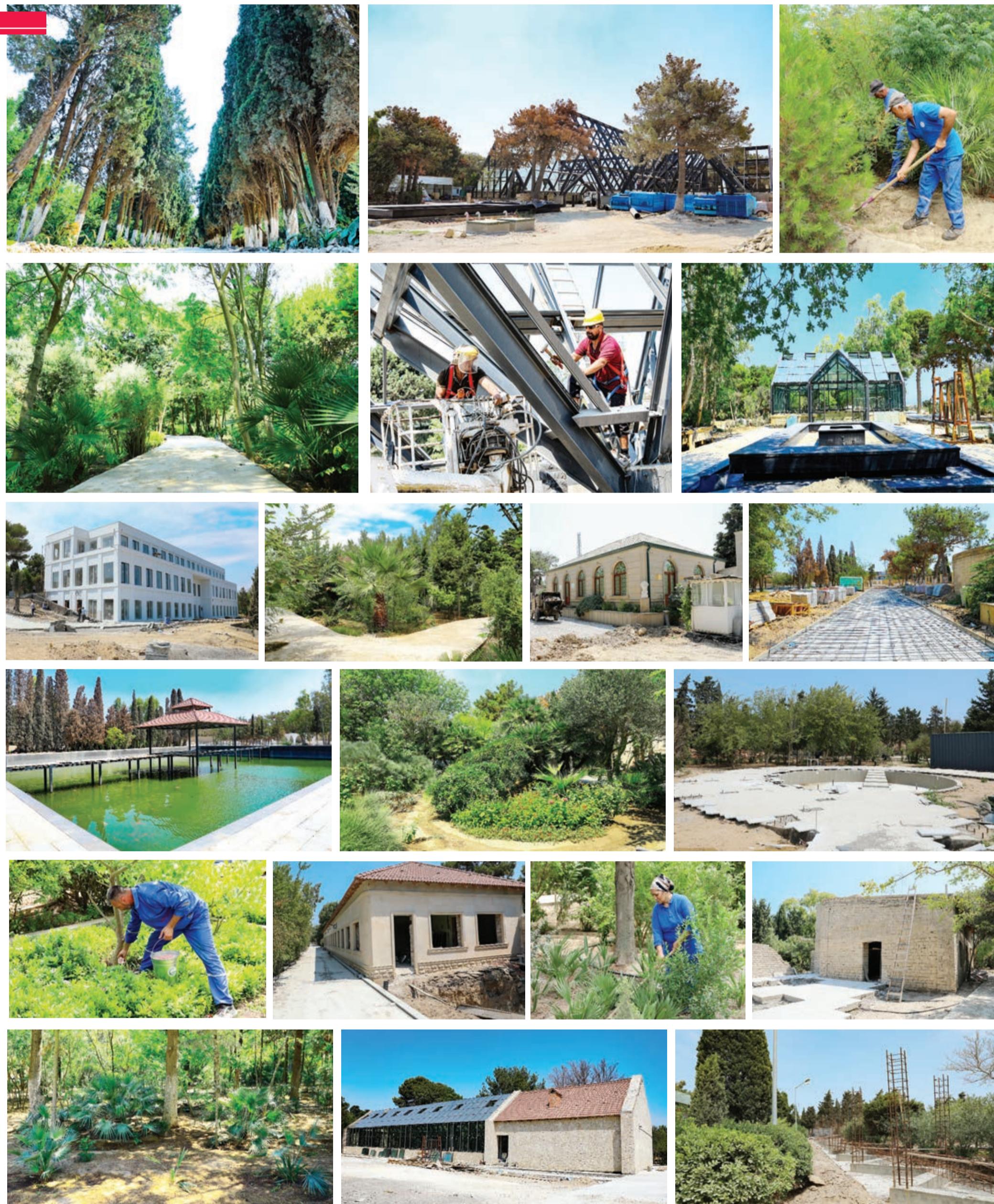
Hazırda bağda böyük bərpa-qu-ruculq işləri heyata keçirili. Bizi də yolumuzu oradan salıb yenilenən, müasirşən bu məkanla yaxından tanış olduq.

**700-dən artıq
növü əhatə edən
10 mindən çox bitki**

Bağda daxil olanda ərazidə böyük bərpa-quruculuq işlərinin getdiyinin şahidi oldıq. Əsaslı təmir-bərpa işləri Prezident İlham Əliyevin müvafiq tapşırığın uyğun olaraq və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın diqqət və qayğısı sayesində heyata keçirili.

Ərazini gəzərkən görülən işlər haqqında biza məlumat verən Dendrologiya Bağının İdarə Heyətinin sədr müavini, sədr vəzifəsinə müvəqqəti icra edən Samirə Bağırova qeyd edir ki, bağın ərazisində 2022-ci ildən tikinti-bərpa, abadlıq işlərinə başlanılıb. Ərazidə olan Murtuza Muxtarovun, Sergey Yeseninin ev-muzeyləri, 4 qədim quyu, oranjereya və hovuzlar bərpa olunur.

Ərazidə əvvəlkindən fərqli olaraq yeni piyada yollarının çoxlığından da şahidi olurq. Sədr müavini deyir ki, yeni yollar ziyarətçilərin gedis-gölüşünün rahatlığını təmin edəcək: "Aparılan tikinti-bərpa işləri bitkilər zərər yetirmədən həyata keçirilir. Hazırda Dendrologiya Bağında 700-dən çox növü əhatə edən 10 mindən çox bitki var. Onla-

rin arasında nadir, nəslə kəsilməkdə olan ağac, oranjereya, ot, gillər var. Baş elmi-tədqiqat institutudur, eyni zamanda respublikamızda bitki genofondunun artırılması, qorunması işini həyata keçirir".

S.Bağırova qeyd edir ki, dünyada bir çox ölkəsindən götürülen ağac və kol bitkilərinin bioloji xüsusiyyətlərini öyrənməkən yanaşı,

quru subtropik iqlimə malik olan Abşeron yarımadasına uyğunlaşdırılması, introduksiyası və floranın

zənginləşməsində onlardan istifadə başlıca məsələlərdir.

Eyni zamanda Dendrologiya

Bağında yaşı ağacları kəsmədən, onlara heç bir zərər yetirmədən müvafiq laboratoriyyada bitkilərin yaşı müəyyən edilir. S.Bağırovanın sözlərinə görə, hazırda respublikada olan bütün yaşı ağacların elektron bazasının yaradılması istiqamətdən də işlər gedir. Bağda yaşı 130-dan çox olan Eldar şami, 170 yaşlı Hələb şami ağacları var.

Ehtimal olunur ki, bu ağaclar Murtuza Muxtarovun zamanında bağ salımkən okılıb.

**Ziyarətçilər üçün
piyənik əraziləri də
yaradılacaq**

Bağın ərazisini gəzdikcə yeni bitkilərin əkildiyini də müşahidə etdik. Yaşıllaşdırma işləri ilə əla-qədar bağda yeni növ bitkilər gotirilib və bu proses tikinti işləri başa

çatdıqdan sonra daha da genişləndiriləcək.

Eyni zamanda bağın xarici ölkələrin botanika bağları ilə əməkdaşlığı sayesində bitki toxumları getirilərək oranjereyada okılır, onların mühitə uyğunluğu tomin olunduqdan sonra açıq əraziyə köçürürlər. Hazırda bağda yeni oranjereyalar da tikilir. Bağ ərazisində qəzalı vəziyyətdə olan üçmərtəbəli inzibati binada tomir işlərinin qısa vaxtda yekunlaşacağı gözlənilir. İstixanalar da yeniləri ilə əvəzle-

nəçək. Bu istiqamətdə də işlər sürtötə davam edir.

Giriş hissədə yeni fəvvəronın yaradılması, ərazidəki dairəvi və dördbucaklı su hovuzlarının osaslı təmiri və bərpası, ərazi boyunca uzanan hasarın yenidenqurulması işləri aparılır. Həmçinin bağın bütün ərazisinin abadlaşdırılması, müasir işıqlandırma sisteminin quraşdırılması, piyada yollarının çökilməsi işləri də davam edir. Təbii ki, yaşlılıq, təmiz havaya malik ərazidə istirahət edəcək ba-

ləcələr da unudulmayıb. Bağda inzibati binanın yaxınlığında uşaq oyunçunu meydəndən da salınır. Söhbətgahlar və ziyarətçilər üçün piknik əraziləri do yaradılacaq.

Ümumilikdə bağda tikinti-bərpa işlərinin ilin sonunda, Murtuza Muxtarovun ev-muzeyinin restavrasiyasının isə növbəti il bitəcəyi gözlənilir.

**Dərin quyudan ayrılan
sirli yollar**

Hər bir yerli turist üçün cəlbə dici olan bu ərazinin müasirliyi, şəraitinin yüksək soviyyəde olması ilə yanaşı, həm də keçmişlə vəhdət təskil etməsi diqqət çəkir. Dendroloji bağda da tarixiliyin qorunub saxlanılması osas vəzifələrindən.

Bələ ki, bağın əsasını qoyan mesenat Murtuza Muxtarovun evinin müzey kimi fəaliyyəti Dendrologiya Bağından daha da xüsusişdir. Hazırda evdə restavrasiya işləri davam edir. Eyni zamanda M.Muxtarovun bağ əraziindən qazdırıldığı quyular və xanımı üçün tikidirdiyi hovuz da bərpa olunub, həzirdə müəyyən tamamlanma işləri görülür. Hovuzu aşağıdan görmək mümkün deyil. Böyük galaya bəzəyən hovuzu görmək üçün pilo-konlər yuxarı qalxmə lazımdır.

Bağda tarixi bollı olmayan 4 quyu var ki, onlar da restavrasiya üçün hasarlarından yaxınma gedə bilmədik. Onlardan on məraqlı isə dərinliyi 30 metr qədər olan və içində müxtəlif istiqamətlərə yollar ayrılan sirli quydur. Amma bu qaranlıq yolların harada sonlandığı barədə hələ də doqiq məlumat yoxdur. Deyilənlərə görə, yoluñ biri Şəmsi Əsədullayevin yaxınlığında yerləşən bağ evinə, digəri M.Muxtarovun xanımı üçün tikidirdiyi evə, başqa birisi isə Xəzər donuzına qədər uzanır. Sahibkarın evinin yaxınlığında yerləşən digər quyudan isə sərinlik baxımdan möhsulların saxlanması üçün istifadə olunurmuş.

Onu da bildirə ki, hazırda quyularda su var, hətta bağın suvarılmasıında istifadə olunur.

Bağın əraziində yerləşən rus şairi Sergey Yeseninin ev-muzeyi də bərpa olunur. Muzey 1975-ci ildə Yeseninin anadan olmasının 80 illiyi münasibətilə fəaliyyətə başlayıb.

Bağda ayrılmış xüsusi əraziyələrə həyvanlara rast gəldik. Müxtəlif növ həyvanlar bu yaşlılığı xüsusi gözəllik qatmaqla turistlərin də marağına sebəb olacaq.

Dendrologiya Bağında göyünlən işlər Bakının "yaşıl üvan"larının ev-muzeyləri həyata çevriləməsi ilə yanaşı, COP29-a hazırlıqla-

da mühüm töhfədir. Bütün işlərə qəbul olaksılaşdırıb. Səhərən səs-küyündən kənarda keçirdiyimiz vaxtımız başa çatır. Bakının növbəti "yaşıl üvanı" ilə görüşmək imidi ilə Dendrologiya Bağından ayrılmırıq...

**Əsmər QARDAŞXANOVA,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"**